

TANQUE MINEIRO "CEREZALES"

Un pasado con futuro. Unha aposta pola conservación dos anfibios no tanque mineiro.

Un lugar con memoria e vida

Antigo tanque mineiro auxiliar, punto de encontro veciñal e espazo recuperado como refuxio natural para anfibios e biodiversidade local.

Consulta rápida

O tanque Cerezales	Mina La Impensada	Punto de partida para a vida	Os anfibios
Importancia ecolóxica	Ameazas	Como podes axudar	Notas

1. O tanque "Cerezales"

Este antigo tanque mineiro auxiliar foi mandado construír en 1915 por Ricardo González Cerezales para recoller o exceso de auga procedente da mina "La Impensada", coñecida popularmente como "Os Lameiros".

Como a auga chega ao tanque filtrada a través da terra, foi utilizada como fonte de auga polos veciños e como abeberadoiro para o gando.

Ademais, este lugar serviu de punto de encontro para os habitantes, que se sentaban nos muros de arredor a conversar "á fresca".

2. Mina "La Impensada" ("Os Lameiros")

Da mina "La Impensada" extraeuse o volframio europeo máis puro, coñecido como "ouro negro", e no pico máis alto de produción (1938-1944) chegou ás 10 t ao día.

O volframio é un metal extremadamente denso, moi duro, moi resistente á calor e moi escaso na codia terrestre, de alto valor, sobre todo no contexto dos conflitos bélicos.

Utilizouse para fabricar resistencias de lámpadas, en electrónica e para endurecer todo tipo de metais. Na industria armamentística empregouse para blindar aceiros e fabricar munición.

Foi un mineral estratéxico que marcou unha época clave na economía local e nacional, especialmente durante as décadas de 1930 e 1940, durante a Segunda Guerra Mundial.

Nese período, a exportación de volframio á Alemaña nazi converteuse nunha das principais actividades económicas de España, e Vilardoceros foi un dos epicentros desta industria mineira que atraeu milleiros de traballadores e transformou a vida da aldea.

3. Un tanque mineiro recuperado: punto de partida para a vida

Este espazo foi rehabilitado co obxectivo de converterse nun refuxio natural seguro para favorecer a reprodución dos anfibios e mellorar a biodiversidade local, beneficiando tamén aves, mamíferos, réptiles, insectos e plantas.

Contribúe á recuperación do equilibrio ecolóxico na área, favorecendo un punto de concentración e reprodución de fauna auxiliar.

4. Os ANFIBIOS: gardiáns da natureza

ANUROS

Sen cola no estado adulto.
Corpo rechoncho.
Fecundación externa.
Máis dependentes da auga.
Extremidades anteriores e posteriores diferentes.

URODELOS

Con cola no estado adulto.
Corpo alongado.
Fecundación interna.
Menos dependentes da auga.
Extremidades anteriores e posteriores semellantes.

Os anfibios, con máis de 350 millóns de anos de historia, son un grupo moi diverso que inclúe ras, sapos, tritóns e píntegus.

Son o primeiro grupo de vertebrados que colonizou a terra firme.

O seu nome procede do grego "amphibios", que significa dobre vida, xa que xeralmente viven entre dous ambientes: o acuático e o terrestre.

A súa pel fina e permeable permítelles respirar e absorber auga, pero tamén os fai moi sensibles aos cambios ambientais.

Son pezas clave no equilibrio dos ecosistemas e encarnan a maxia da transformación na natureza mediante a metamorfose.

Son os vertebrados máis ameazados do planeta: arredor do 41% das especies están catalogadas baixo algunha categoría de ameaza.

5. Por que son importantes os anfibios?

Controlan insectos: axudan a manter baixo control as poboacións de mosquitos e outros insectos, evitando pragas e transmisión de enfermidades.

Base da cadea alimentaria: son alimento para aves, réptiles e mamíferos.

Reguladores dos ciclos de nutrientes: contribúen á reciclaxe de nutrientes e ao crecemento de plantas e microorganismos.

Indicadores ambientais: a súa presenza e saúde reflicten a calidade da auga e da contorna.

Ciencia e medicamentos: a súa pel produce substancias que eliminan microbios e virus, polo que constitúe unha liña prometedora de investigación para diversas enfermidades. Son fonte de analxésicos, antibióticos e estimulantes cardíacos.

Nalgúns lugares serven de alimento para as persoas.

Son o noso patrimonio natural.

6. Ameazas dos anfibios

Destrución, degradación e fragmentación de hábitats.

Contaminación ambiental.

Enfermidades emerxentes, como a quitridiomycose ou a ranavirose.

Especies exóticas e invasoras.

Explotación e comercio ilegal.

Alteracións climáticas: cambio climático, chuvia ácida e redución da capa de ozono, que aumenta a radiación ultravioleta que chega á superficie terrestre.

Atropelos.

Deterioración e desaparición de puntos de auga.

7. Como podes axudar?

A mellor forma de axudar aos anfibios é coñecelos e saber das súas singularidades e peculiaridades.

Divulga os problemas aos que se enfrontan.

Participa no Programa SAFE (Stop Atropelos de Fauna Española). Axuda a localizar puntos negros de atropelos e contacta coa Asociación Herpetolóxica Española (AHE).

Promove a construción de pasos de fauna ou sinais de advertencia en puntos críticos.

Respecta os sendeiros sinalizados e non introduzas especies alleas nin lixo.

Evita perturbar as zonas húmidas e os seus arredores, e evita o uso de pesticidas e contaminantes preto de hábitats acuáticos.

Non captures nin molestes os anfibios na natureza.

Infórmate antes de mercar unha mascota e NUNCA a liberes no medio natural.

Se ves un anfibio morto, ou outro animal, no campo, avisa o SEPRONA (Servizo de Protección da Natureza). Teléfono 062.

Crea unha charca no teu xardín. A auga é vida: aforra no consumo de auga.

Bioseguridade no campo: se vas visitar varios lugares na mesma saída, prepara unha solución desinfectante de lixivia nun bote con pulverizador e, ao rematar a visita, elimina o barro e os restos de materia orgánica do equipo antes de pulverizar a solución.

8. Notas

Cantos e declive

O declive dos anfibios evidénciase tamén nos seus cantos, que cada vez se escoitan con menor frecuencia. Como di o especialista en gravación de sons da natureza Carlos de Hita, "O campo sonoro dos anfibios é cada vez máis monocorde; é o relato dunha crise".

Investigación e saúde

Aínda que as plantas son a orixe da maior parte das medicinas que nos curan, os anfibios teñen cada vez un papel maior en ensaios clínicos e na calidade da nosa saúde. Por exemplo, o galego César de la Fuente abriu novas liñas de investigación para desenvolver antibióticos inspirados na natureza.

Metamorfose

A metamorfose nos anfibios é un proceso hormonal que transforma as larvas acuáticas en adultos adaptados á vida terrestre ou semiacuática. Xeralmente pasan por tres fases acuáticas: ovo, embrión e larva, aínda que existen excepcións como os sapos parteiros e algunhas salamántigas.

Durante a metamorfose as larvas experimentan cambios morfolóxicos e fisiolóxicos, como o desenvolvemento das patas, a perda da cola, a transición de branquias a pulmóns e cambios no sistema dixestivo, adaptando o anfibio á vida adulta.

Evolución no tanque

É un privilexio presenciar en poucos meses o fascinante proceso de evolución ligado aos anfibios. No tanque pódese observar como se despreza a vida, desde o ovo ata o cágado, e como finalmente emerxe da auga, tal como o fixo o primeiro peixe que deu orixe aos anfibios. Esta evolución reflicte como a selección natural impulsou adaptacións que permitiron superar as barreiras do medio acuático.

Quitridiomicose

A quitridiomicose é unha enfermidade causada polos fungos *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) e *Batrachochytrium salamandrivorans* (Bsal), que devastaron poboacións de anfibios en todo o mundo. O fungo Bd altera o equilibrio da pel, interrompe a capacidade de absorber auga e osíxeno, produce deshidratación e pode acabar provocando a morte do animal.

Ranavirose

A ranavirose é unha enfermidade causada por varios virus do xénero *Ranavirus*, cuxa severidade aumenta con temperaturas altas. A infección concéntrase principalmente nos órganos internos, aínda que tamén pode destruír tecidos e órganos externos. Pode causar feridas visibles e sangrantes na pel e chegar a ser letal.

O fungo que ameaza os anfibios do mundo

A quitridiomycose é unha das principais enfermidades emerxentes que afectan aos anfibios a nivel mundial. Pode alterar a pel dos animais, afectar á súa capacidade de absorber auga e osíxeno e provocar mortalidades masivas en determinadas poboacións.

Axente causante: fungos do xénero *Batrachochytrium*, especialmente Bd e Bsal.

Efectos principais: desequilibrio da pel, deshidratación, problemas respiratorios e mortalidade.

Vías de expansión: movemento de animais, auga, barro e material contaminado entre zonas húmidas.

Por que importa: os anfibios son presas e depredadores, controlan insectos e actúan como indicadores da saúde ambiental.

Como previr: non trasladar animais nin auga entre charcas, limpar o calzado e o material, e evitar liberar especies no medio natural.

Lembra

Está prohibido liberar calquera tipo de especie no medio natural: Lei 42/2007, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade; Real Decreto 630/2013, sobre especies exóticas invasoras; Lei 9/2007, de Conservación da Natureza de Galicia; e Lei 5/2019, do Patrimonio Natural e da Biodiversidade de Galicia.